

O b s a h tohoto čísla:

Poznámka o královské myšlence Karla Kříže /Jaroslav Šabata/

Zlevní vášně, podraží rozum? /Vlastimila Tesařová/

Problémy a perspektivy uvolňování napětí a spolupráce

/Enrico Berlinguer/

Jaroslav Šabata

P o z n á m k a o k r á l o v s k é m y š l e n c e K a r l a
K ř í ž e

Křížova královská myšlenka /on píše o královské myšlence Jurije Andropova, ale to nás nesmí mást/ vypadá na první pohled bizardně /zvlášť pro neekonomy/ a rozhodně je tak podána. Není divu, že ji mnozí odmítají jako zcela neproduktivní.

Křížův projev deformuje především ~~fixní~~ idea, že ten nejlepší způsob, jak oslovit "oficiálně", záleží v divoké kritice "ekonomického romantismu" /a tím míní jakoukoli tendenci usilující o ekonomickou reformu v "šikovském" duchu: na principu té či oné obnovy tržního mechanismu/. Navenek to vypadá tak, že Kříž je papežštější kritik "revizionismu", než ten nejpapežštější dogmatik. Kouzlo věci je v tom, že Kříž ani zvlášť moc nepředstírá /i když je to "úplně jinak"/: upřímně kalkuluje se zájmem uchovat za každou cenu pevné centrální řízení; a v reprezentantech tohoto zájmu hledá spojence, aniž by se příliš zatěžoval otázkou, co všechno vlastně za tímto zájmem vězí, jak rozporný to zájem je. Možná ho to zajímá, ale z jeho hlediska je to vedlejší: co se odehrává ve sféře politiky, je pro něj něco na způsob bouře ve sklenici vody - rozhoduje ekonomika ...

Tento Křížův postoj má hlubokou logiku: jeho koncept totiž pevné ekonomické /ekonomicko-politické/ centrum předpokládá. Bez něho by nemohlo fungovat TRANSFORMAČNÍ CENTRUM diktující objektivně zdůvodněné ceny. Tak se může zdát, že Křížovým politickým cílem je jakýsi ultratechnokratický model řízení, jenž dovádí do konce utopicko-byrokratickou /"komunistickou"?/ vizi: taktovka centrální moci diriguje zmanipulovanou a manipulovatelnou společnost, v níž se lidé budou "dravě, neúnavně a vytrvale hnát za nepřetržitým zkvalitňováním výroby a tím zároveň i za většími a většími příjmy, aby při hledání stále novějších, kvalitnějších a efektivnějších postupů prosazovali současně i své obohacení".

V tomto Křížově konceptu je obsažen zřejmý rozpor: na jedné stra-